

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 331.101.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/163-1>**Махортов Ю. О.**доктор економічних наук, професор,
Київський університет культури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5120-296X>**Секрет О. В.**студент,
Київський університет культури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8702-9134>**Makhortov Yuriy, Sekret Oleksandr**
Kyiv University of Culture

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ В УКРАЇНСЬКОМУ ТА СВІТОВОМУ ВИМІРАХ

У статті визначено основні сфери мікро- та макrorівня, на які впливає продуктивність праці, відображено головні показники оцінки продуктивності праці на макrorівні та дано перелік методів їх оцінки. Проаналізовано продуктивність праці в Україні та світі крізь призму таких показників, як ВВП на одного зайнятого та ВВП на одну відпрацьовану годину. Відображено динаміку їх зміни й узагальнено досвід інших країн стосовно підвищення продуктивності праці в країні та роль у цьому процесі спеціалізованих державних органів (центрів продуктивності праці у Сінгапурі, Казахстані, Японії, Німеччині та ін.) та державних програм (національна стратегія Казахстану «Продуктивність – 2020»). Визначено країни, які демонструють найвищі темпи зростання продуктивності праці, а також послідовників їх стратегії у даному напрямі. Здійснено порівняльний аналіз України з державами пострадянського простору у сфері продуктивності праці.

Ключові слова: продуктивність, продуктивність праці, ВВП на одного зайнятого, ВВП на відпрацьовану годину.

LABOR PRODUCTIVITY: UKRAINIAN AND WORLD DIMENSIONS

The article identifies the main areas of micro- and macro-level, which are affected by labor productivity, reflects the main indicators of labor productivity at the macro level and gives a list of methods for assessing them. In particular, methods based on product methods (depending on the product range and method of production) and those based on organizational methods (depending on productivity management tools) are systematized. Labor productivity in Ukraine and the world is also analyzed through the prism of such indicators as GDP per employee and GDP per hour worked. In particular, Ukraine's rating among European countries in terms of absolute and dynamic indicators (growth rate) is reflected. Ukraine lags significantly behind the highly developed countries of the world in terms of labor productivity and deteriorating positions among European (penultimate place) and post-Soviet countries (ahead of only Moldova and Uzbekistan). The leader of the world ranking in terms of labor productivity (Ireland) was identified and the circle of countries that have chosen a similar development strategy was outlined. It is graphically shown that in a short period of time the country is able to significantly increase the level of labor productivity (proved by the example of Ireland, Norway, Luxembourg, Romania etc.). This reflects the dynamics of modern leading countries in terms of productivity growth over almost forty years since 1970. A comparative analysis of Ukraine with the post-Soviet countries and identified leaders and outsiders in the field of labor productivity. The forecast of growth of labor productivity for the countries of the post-Soviet space for 2020-2024 on the indicator of GDP on one employment is reflected. The experience of other countries in increasing labor productivity in the country and the role of specialized government agencies (labor productivity centers in Singapore, Kazakhstan, Japan, Germany etc.) and government programs (Kazakhstan's national strategy "Productivity 2020") are summarized. At the same time, the main reasons for the low level of labor productivity in Ukraine are identified, and the conclusion that it is quite difficult to predict potential changes in labor productivity in Ukraine is substantiated, which is confirmed by the mathematical model.

Keywords: productivity, labor productivity, GDP per one employed, GDP per hour worked.

JEL classification: E01, O47

Постановка проблеми. Ефективність розвитку країни значною мірою залежить від рівня продуктивності. Важливість обрахунку даного показника як на мікро-, так і на макrorівні зумовлена роллю, яку він відіграє для всіх суб'єктів господарських відносин. Для держави зростання даного показника важливе

тому, що він безпосередньо впливає на розвиток суспільства (кількісний, якісний та структурний), сприяє підвищенню конкурентоспроможності та могутності країни у світовому масштабі, пришвидшенню темпів економічного зростання, збільшенню розміру національного доходу. Зростання продуктивності праці є

запорукою розширеного відтворення через механізми впливу на фонди споживання та накопичення. І що найголовніше, даний індикатор має прямий вплив на поліпшення рівня життя населення країни (вирішуючи соціально-економічні проблеми, які є ключовими для будь-якої соціально-економічної системи), а також на обсяги ресурсів, які можуть бути задіяні для вирішення виробничих та соціальних проблем.

Важливість моніторингу та оцінки продуктивності на мікрорівні зумовлена тим, що вона є запорукою зростання конкурентоспроможності підприємства в національному та світовому масштабі, збільшення розміру прибутку, потенційного зростання заробітної плати для працівників організацій, зниження виробничих витрат та витрат щодо збуту продукції, а також може бути важливим джерелом технологічної модернізації тощо. Отже, актуальність даної проблематики не викликає сумнівів ні у теоретиків, ні у практиків як у сфері державного управління, так і на рівні окремого підприємства (організації). Особливої актуальності дослідження продуктивності праці набуває в умовах необхідності підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки України та реалізації стратегічного плану стосовно інтеграції держави у європейське співтовариство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість даної тематики підтверджується також і кількістю наукових праць, присвячених продуктивності праці як на макро-, так і на мікрорівні, що найбільше відображено у дослідженнях таких вітчизняних науковців, як О. Амоша, С. Бандур, В. Беседін, А. Вугальтер, В. Геєць, Ю. Гончаров, О. Грішнова, О. Дяків, Т. Заяць, С. Кожемякіна, Е. Качан, А. Колот, Ю. Кондратюк, Г. Куліков, Е. Лібанова, Л. Лісогор, Ю. Маршавін, С. Надвиничний, О. Новікова, А. Ревенко, М. Семикіна, В. Томілов, О. Шнишко, Р. Яковлев та ін.

Серед іноземних наукових праць проблема продуктивності праці відображена у роботах представників раннього менеджменту (Г. Гант, Ф. Гілбрейт, Ф. Тейлор, А. Файоль), а також у дослідженнях Е. Бартельсманна, М. Бейтлі, П. Друкера, Г. Емерсона, Я. Карнаї, К. Куросава, А. Лоулер, Л. Туроу, Ф. Махлуп, Д. Сінк, Р. Хейлбронер та ін.

Мета статті полягає в аналізі рівня продуктивності праці в Україні на макроекономічному рівні, проведенні порівняльного аналізу країн світу за даним індикатором, а також вивченні досвіду передових країн світу у забезпеченні підвищення продуктивності праці в національному масштабі.

Виклад основного матеріалу. Продуктивність праці є індикатором співвідношення результатів та витрат праці та належить до одного з ключових показ-

ників оцінки ефективності будь-якої суспільно корисної діяльності та на будь-якому рівні (мікро- або макро-рівні). Саме тому зростання продуктивності праці за умов домінування ринкових відносин у суспільстві є пріоритетним напрямом як для підприємств, так і держави, оскільки має особливе значення для підвищення ефективності функціонування окремих господарюючих суб'єктів, галузей і національної економіки загалом.

Важливість даної категорії доводиться ще й тим, що продуктивність праці разом із вартістю праці на одиницю продукції (labour productivity and unit labour cost) належать до переліку основних індикаторів ринку праці (The Key Indicators of the Labour Market (KILM)), які рекомендовані Міжнародною організацією праці для дослідження стану національного ринку праці [5, с. 132].

Аналіз наукових інформаційних джерел із даної тематики дає змогу згрупувати всі існуючі підходи до оцінки продуктивності праці за двома ознаками (рис. 1) [8, с. 96–101].

Якщо розглядати продуктивність праці на макро-рівні, то він оцінюється за допомогою такого індикатора, як реальний ВВП, що припадає на одного зайнятого (розраховується шляхом ділення сукупності доданих вартостей, створених у всіх секторах економіки, на чисельність зайнятих в економіці держави) або ВВП на одну відпрацьовану годину часу.

Стосовно першого показника в Україні в 2019 р. він становив 20 496 дол./1 зайнятого, розташувавшись на передостанньому місці серед європейських країн та випередивши лише Молдову, у якій даний показник становить 19 648 дол./1 зайнятого. А якщо розглядати в розрізі пострадянських країн, то тут також ситуація доволі невтішна: Україна випередила лише вищезазначену Молдову та Узбекистан, де рівень продуктивності найнижчий серед колишніх країн СРСР – лише 14 883 дол./1 зайнятого [1].

Проблема полягає не тільки в низькому рівні продуктивності, а й у доволі низьких темпах приросту даного показника, особливо враховуючи, що Україна не належить до високорозвинених країн світу, де рівень автоматизації та розвитку сучасних секторів економіки значно вищий, а тому повинна демонструвати значно вищі темпи зростання даного індикатора порівняно з іншими країнами світу, особливо високорозвиненими (табл. 1).

Якщо подивитися на країни Європейського Союзу, то вони не демонструють високих темпів приросту продуктивності праці, що, як ми вже відзначали, є наслідком і до того високого рівня продуктивності у цих країнах. Відповідно, на тлі країн ЄС Україна демонструє значно вищі темпи росту продуктивності праці, посту-

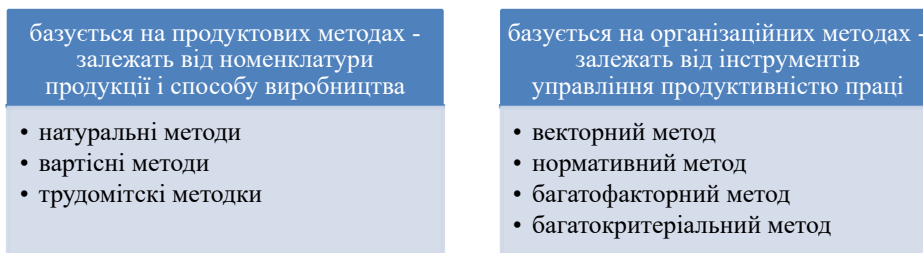

Рис. 1. Групи методів оцінки продуктивності праці

Таблиця 1

Темпи приросту продуктивності праці у країнах ЄС за показником ВВП/1 зайнятого, % [2]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середньорічний темп за 2010-2019 рр.
Італія	2,6	0,5	-2,6	-0,6	-0,8	0,1	-0,2	0,5	0,0	-0,5	-0,1
Німеччина	3,1	3,3	-0,2	-0,5	1,4	0,7	0,6	1,2	0,4	-0,1	1,0
Ісландія	-3,6	1,7	-0,5	1,3	-1,2	1,3	3,6	3,2	3,2	0,4	0,9
Швеція	5,5	0,6	-0,8	0,1	1,6	3,0	0,9	0,2	0,5	0,4	1,2
Фінляндія	3,6	1,4	-1,8	0,3	-0,3	1,0	2,4	1,7	-0,4	0,5	0,8
Великобританія	1,4	1,3	0,2	0,7	0,5	0,6	0,4	0,7	0,1	0,5	0,6
Франція	1,8	2,1	0,2	0,7	1,6	0,9	0,4	1,6	0,8	0,5	1,0
Норвегія	0,8	-0,1	0,9	0,4	1,1	1,4	1,3	1,7	-0,3	0,7	0,8
Іспанія	1,7	0,8	1,4	0,9	0,0	0,8	0,1	0,2	0,3	0,9	0,7
Ірландія	5,9	5,7	0,6	-1,5	6,3	21,6	1,5	4,3	4,0	2,2	5,1
Чехія	3,1	1,3	-1,2	-1,5	1,8	3,9	0,3	2,6	1,6	2,4	1,4
Румунія	-5,3	4,4	1,1	4,3	2,8	5,0	5,7	4,1	3,9	5,3	3,1
Україна	3,3	5,4	0,9	-1,1	3,7	-9,8	3,7	3,5	3,4	4,3	1,7

паючись лише Румунії у 2019 р., для якої цей показник становив 5,3%, а враховуючи десятирічний період із 2010 по 2019 р., – то й Ірландії. Остання є лідером як серед вибраних країн для порівняння із середньорічним темпом приросту ВВП на одного зайнятого за останні 10 років на рівні 5,3%, так і за абсолютним показником (ВВП на одного зайнятого) серед світового рейтингу (табл. 2) [2].

Таблиця 2

Рейтинг країн за рівнем ВВП на одного зайнятого та ВВП на одну відпрацьовану годину у 2018 році, дол.*

Країна	ВВП на 1 відпрацьовану годину	ВВП на 1 зайнятого
Ірландія	105,2	187 533,6
Люксембург	105,1	158 206,7
Норвегія	93,9	129 528,5
Данія	81,2	112 155,6
Бельгія	78,6	124 159,3
Швейцарія	78,1	121 685,7
США	74,8	130 520,1
Австрія	74,5	111 926,3
Нідерланди	73,5	105 563,6
Франція	73,2	110 817,7
Швеція	73,2	107 280,8
Німеччина	72,8	100 986,2
Ісландія	67,2	100 527,5
Фінляндія	67,1	103 717,0
Країни G7	66,0	109 096,9
ЄС (19 країн)	64,7	102 037,9
Великобританія	62,6	96 078,1
Австралія	60,7	104 585,6
Італія	59,5	102 251,1
ЄС (28 країн)	58,7	95 998,8
Канада	57,3	97 805,9

Примітка: для України дані відсутні

Згідно з даними табл. 2, безперечним лідером за ВВП на одного зайнятого є Ірландія, у якої даний

показник становить 187 533,6 дол., що вдвічі більше, ніж у середньому по всіх країнах Європейського Союзу, для якого дана величина становить майже 96 000 дол./1 зайнятого. Те ж саме стосується і ВВП на одну відпрацьовану годину, за яким Ірландія та Люксембург із показником понад 105 дол., значно випереджають інші країни світу та держави Європейського Союзу за усередненим показником 58,7 дол./год. До першої двадятки увійшли представники Європейського Союзу, дві країни Північноамериканського континенту – США та Канада, які з показниками 74,8 дол./відпрацьовану годину та 57,3 дол./1 відпрацьовану годину відповідно розташувалися на 7-му та 18-му місцях, а також Австралія (60,7 дол. та 16-е місце). Слід відзначити, що азійські країни все ж таки суттєво відстали від європейських країн (особливо лідерів) за даним показником (рис. 2).

Згідно з даними рис. 2, безперечними лідерами в Азії є Південна Корея та Японія. Рівень ВВП на одну відпрацьовану годину у даних країнах становить відповідно 40,9 дол. та 45,4 дол. (відсутні дані для Китаю, Індії та Індонезії). Суттєвий вплив на зниження рівня ВВП на одного зайнятого в таких країнах, як Китай та Індія, мають велика чисельність населення, а також розвиток традиційних галузей, які характеризуються низьким рівнем переробки та автоматизації праці, а отже, і зниженням величини її продуктивності.

Незвичним є той факт, що лідером за продуктивністю праці у світовому рейтингу є саме Ірландія. Проте такий стан справ зумовлюється політикою країни, яка активно стимулює розвиток ІТ-сфери (у країні зростає кількість програмістів та видів діяльності, пов'язаних із програмуванням) [6], яка потребує малої кількості залучення ресурсів, людського капіталу, а віддача у зростанні ВВП від такого виду зайнятості є доволі великою.

Проаналізовані статистичні дані дають змогу також зробити висновок, що вдала політика з боку держави здатна за досить короткий проміжок часу суттєво підвищити рівень продуктивності в країні. Яскравим прикладом є такі країни, як Ірландія, Норвегія, Люксембург (рис. 3).

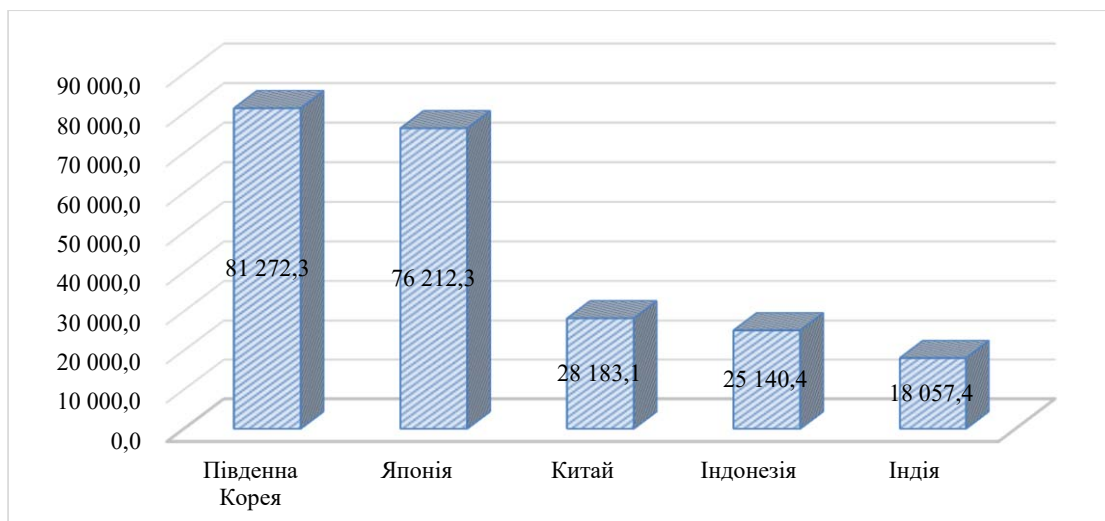

Рис. 2. ТОП-5 країн Азії за показником ВВП на одного зайнятого у 2018 р., дол.

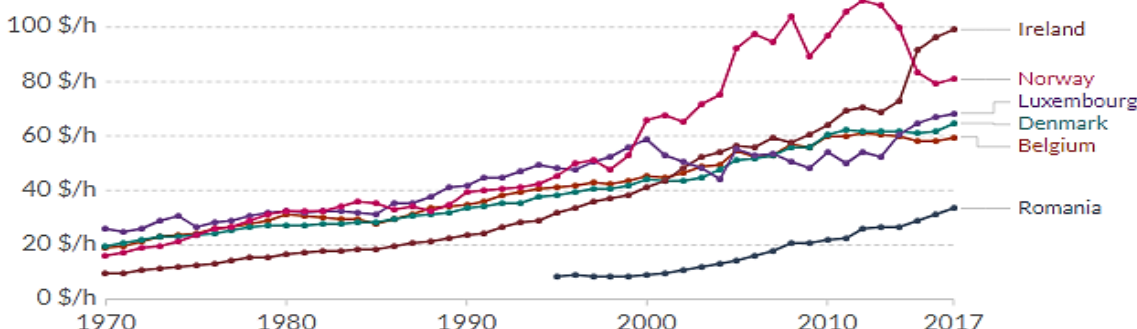
Продуктивність за відпрацьовану годину

Продуктивність праці за годину вимірюється як валовий внутрішній продукт (ВВП) за годину роботи.

ВВП вимірюється в постійних міжнародних доларах 2011 року, що означає, що він скоригований на різницю цін між країнами (коригування ППС) та інфляцію, щоб забезпечити порівняння між країнами та часом.

Додати країну Відносні зміни

джерело: на основі Feenstra et al. (2015) Світові таблиці Пенна 9.1 OurWorldInData.org/economic-growth • CC BY

ДІАГРАМИ КАРТА ТАБЛИЦЯ ДЖЕРЕЛ ЗАВАНТАЖИТИ

Рис. 3. Динаміка продуктивності праці за відпрацьовану годину в країнах світу за 1970–2017 рр. [3]

Схожий з Ірландією напрям вибрали і Балтійські країни, зокрема Литва та Латвія, які також залучають інвестиції у ІТ-сферу, стимулюють на державному рівні розвиток освіти та науки в даному напрямі, активно залучають людський капітал із різних країн, у тому числі і з України. Схожим шляхом намагається рухатися й Китай, який активно залучає інвестиції та на державному рівні активно підтримує високотехнологічні сектори економіки та виробництво. І, як наслідок, у 2018 р. рівень залучення інвестицій за даним напрямом у Китаї (48% від усіх світових інвестицій) перевершив головного конкурента – США (38% від усіх світових інвестицій). А Кремнієва долина залучила менше фінансових ресурсів порівняно з анало-

гічною інноваційною структурою в КНР – Пекінським технологічним хабом [6].

Доречним виглядає порівняння темпів приросту продуктивності праці України з колишніми пострадянськими країнами (табл. 3).

З огляду на дані табл. 3, на початок досліджуваного періоду (2010 р.) найбільші темпи зростання продуктивності праці спостерігалися у Молдові (10,5%), Литві (7,9%) та Білорусі (7,3%). Україна з темпом приросту 3,3% серед вибраних країн посідала передостаннє місце, випередивши лише Латвію, у якої даний показник становив лише 2,5%.

У 2019 р. ситуація дещо змінилася, зокрема відхилення від середньої величини у досліджуваних країнах

Таблиця 3

Динаміка приросту продуктивності праці пострадянських країн за показником ВВП/1 зайнятого, % [1; 4]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середньо-річний темп за 2010-2019 рр.
Білорусь	7,3	5,2	1,6	0,9	1,6	-3,9	-2,6	2,5	2,3	2,2	1,7
Грузія	4,2	5,9	5,9	4,5	1,2	0,9	4,5	2,0	4,9	5,8	4,0
Казахстан	4,6	5,9	3,7	5,0	3,0	0,5	1,6	4,8	3,7	3,4	3,6
Латвія	2,5	4,9	2,1	0,7	2,1	1,6	2,0	3,9	3,7	4,0	2,7
Литва	7,9	3,6	2,1	2,4	1,7	1,0	0,1	4,2	2,7	5,7	3,1
Молдова	10,5	3,2	1,8	6,5	4,0	-6,8	8,2	5,8	0,4	7,3	4,1
Україна	3,3	5,4	0,9	-1,1	3,7	-9,8	3,7	3,5	3,4	4,3	1,7
Середнє значення серед країн	5,8	4,9	2,6	2,7	2,5	-2,4	2,5	3,8	3,0	4,7	-

зменшилося. Проте найвищі темпи приросту продуктивності праці продовжує показувати Молдова, де в 2019 р. він становив 7,3%. Грузія та Литва з показниками 5,8% та 5,7% відповідно розташувалися за нею. На останньому місці розташувалася Білорусь, де показник приросту продуктивності праці становив лише 2,2%. У цілому, враховуючи десятирічний період, найменші середньорічні темпи зростання продуктивності праці показали саме Україна та Білорусь, у яких він становить 1,7%, що є доволі низьким показником. Слід відзначити, що в Україні суттєво вплинув на зниження даного показника 2015 р., коли відбулося стрімке зниження показника продуктивності на 9,8%, що співпадає з початком революційних подій та антитерористичної операції на Сході України. За декаду найвищі середньорічні темпи приросту продуктивності праці демонстрували Молдова з показником 4,1%, Грузія – 4,0%, Казахстан – 3,6%. Можемо лише констатувати, що Україна суттєво відстала не лише від високорозвинених країн, а й від пострадянських, які розпочали процеси ринкової трансформації в той же період, що і наша держава.

Низький рівень продуктивності праці в Україні більшість вітчизняних науковців пояснює низкою причин (рис. 4).

Відповідно до прогнозу ООН, до 2024 р. Україна й надалі демонструватиме середньорічні темпи приросту продуктивності праці на рівні 4,3–4,9%. Лідерами, згідно з прогнозом, будуть такі країни, як Грузія та Молдова, у яких даний показник у 2024 р. становитиме 5,8% та 5,0% відповідно, а Білорусь демонструватиме найгірші показники, які фактично спостерігаються у слаборозвинених країнах світу, – 0,8% (табл. 4), а в середньому по країнах щорічно приріст коливатиметься в межах 4,1–4,5%.

На основі даних табл. 4 можна порівняти існуючі тенденції, які спостерігаються з приростом продуктивності праці в Україні та прогнозом ООН (рис. 5).

Відповідно до даних рис. 5, доволі складно точно спрогнозувати майбутні тенденції приросту продуктивності праці в Україні, оскільки достовірність апроксимації даних поліноміальної функції тренду (R2) доволі низька і становить лише 0,24%. Для логарифмічної та лінійної функцій показник R2 узагалі низький та становить відповідно 0,008 та 0,0013.

Можна зробити узагальнення, що спрогнозувати чіткі тенденції зміни продуктивності праці в Україні доволі складно, оскільки не спостерігається ніякої

кореляції в математичних моделях у цьому напрямі. Це спричинено хаотичністю змін (як різкі падіння темпів приросту показника, так і суттєве зростання), відсутністю чіткої державної політики, системності рішень на різних рівнях економіки в напрямі поліпшення продуктивності праці в нашій країні.

Таблиця 4

Прогноз приросту продуктивності праці для країн пострадянського простору на 2020–2024 рр. за показником ВВП/1 зайнятого, % [1; 4]

Країни	2020	2021	2022	2023	2024
Білорусь	1,3	1,2	1,3	1,3	0,8
Грузія	5,7	5,6	5,9	5,9	5,8
Казахстан	3,8	4,2	3,9	5,4	3,7
Латвія	4,8	5,3	4,9	4,6	4,6
Литва	4,8	4,3	4,3	4,3	4,3
Молдова	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0
Україна	4,3	4,4	4,5	4,9	4,6
У середньому	4,2	4,3	4,3	4,5	4,1

Україні слід перейняти досвід інших країн, у яких дана проблема регулюється на державному рівні, і при цьому такі програми показують реальні результати. Наприклад, у Казахстані діє державна програма «Продуктивність – 2020», яка почала діяти ще в 2011 р. Вона була тісно поєднана з іншою державною програмою з форсованого індустріально-інноваційного розвитку Республіки Казахстан на 2010–2014 рр., а також Стратегічним планом розвитку даної країни до 2020 р. Під час розроблення були задіяні Міністерство індустрії і нових технологій Казахстану, а також консультанти Світового банку. Відповідно, уже в 2013 р. країна увійшла в топ-25 країн світу як за абсолютним, так за відносним приростом продуктивності праці, що чітко вказує на позитивні наслідки реалізації програми, якісні та системні трансформації в економіці країни. Відповідно, приріст продуктивності праці в Казахстані становив за період 2010–2019 рр. 36,2%, а в Україні значно менше – 17,2%. Важливою особливістю даної програми є також те, що вона мала чіткого конкретного адресата – середні та великі підприємства, яким надавалася різна допомога у сфері модернізації та реструктуризації підприємств (як фінансової, так і консультативної), а також створенні сучасних виробничих систем, які б були експортоорієнтовані.

Високий рівень зайнятості у сферах, які представлені натуральним господарством в економіці (парцелярне домашнє господарство), та тих, які характеризуються низьким рівнем продуктивності (будівництво, сільське господарство, транспорт тощо)

Велика кількість працівників у сфері державного управління та підприємствах державної форми власності, що демонструють низьку ефективність та продуктивність праці

Високий рівень тінізації економіки, а отже, і неврахування додаткової величини створеного в країні ВВП

Відсутність реальних реформ, модернізації та реструктуризації національної економіки, спрямованих на трансформацію діючої структури технологічних укладів в Україні в бік зростання сучасних секторів

Зростання частки осіб, що працюють не за спеціальністю, та невідповідність знань, умінь та навичок претендентів вимогам, що встановлені з боку працедавців

Рис. 4. Основні причини низького рівня продуктивності праці в Україні [5, с. 133; 6]

Рис. 5. Прогноз ООН темпів приросту продуктивності праці на основі показника ВВП/1 зайнятого в Україні до 2024 р. та моделювання лінії тренду зміни показника на основі попередніх періодів

Іншим прикладом можна назвати такі країни, які мають або власні програми підвищення продуктивності праці, або активно взаємодіють із міжнародними фондами та асоціаціями, які надають допомогу в даній сфері:

– румунський центр продуктивності та якості (дана країна в останні роки демонструє одні з найвищих темпів приросту продуктивності праці в ЄС – у середньому приріст становив 3,1%, що значно вище порівняно з іншими країнами європейського співтовариства);

– національний центр підвищення продуктивності праці Сінгапуру та Програми державної підтримки малого і середнього бізнесу;

– німецький центр продуктивності праці RKW;
– японський центр продуктивності праці для соціально-економічного розвитку (JPC-SED) та ін.

Діяльність таких центрів уможливує активне залучення до вирішення проблеми продуктивності саме державних органів влади, формуючи синергію від співпраці державних та корпоративних структур, а ефект буде відчутний на всіх рівнях економіки.

Висновки. Підвищення продуктивності праці в Україні – це одна з головних цілей, які постають перед сучасною економікою. І важливим вектором її вирішення виступає трансформація вітчизняної системи виробництва та галузей промисловості. Ми можемо

побачити на прикладі низки країн, що стимулювання розвитку новітніх секторів економіки та модернізація старих галузей із використанням сучасних інноваційних (передусім інформаційних та автоматизованих технологій) здатні суттєво сприяти зростанню продуктивності праці, збільшенню рівня ВВП на одного зайнятого. Разом із тим вирішення даної проблеми не повинно бути лише прерогативою підприємств. Держава також повинна активно долучатися до вирішення проблем у даному векторі через упровадження національних програм та стратегій саме у цьому конкретному напрямі. Досвід таких країн, як Сінгапур,

Німеччина, Казахстан, Японія, повинен бути показовим для державних управлінців найвищого рівня в Україні. Перспектива досліджень у даному напрямі повинна стосуватися пошуку методики оцінки продуктивності праці у прив'язці з креативністю, оскільки саме цей складник дає змогу отримувати довгостроковий ефект зростання ВВП у рамках розвитку економіки знань. І саме цей показник дасть змогу не просто оцінити продуктивність як співвідношення результатів та витрат праці, а й розглянути процес «генерування» витрат із позиції ефекту та здатності приносити дохід у довготривалій перспективі.

Список використаних джерел:

1. International Labour Organization, ILOSTAT Міжнародна організація праці. URL: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/> (дата звернення: 23.12.2020).
2. Organization for economic co-operation and development (OECD). Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). URL: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54563> (дата звернення: 23.12.2020).
3. Our World in Data. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/labor-productivity-per-hour-pennworldtable?tab=chart&stackMode=absolute&country=IRL~ROU~SGP~DNK~NOR~BEL~LUX®ion=World> (дата звернення: 23.12.2020).
4. UNO. Global SDG Indicators Database. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> (дата звернення: 23.12.2020).
5. Лісогор Л.С. Продуктивність праці в Україні: проблеми та перспективи підвищення. *Демографія та соціальна економіка*. 2010. № 2. С. 131–138.
6. Міра праці. *Рейтинг: бізнес в офіційних цифрах*. URL: <https://rating.zone/mira-pratsi/> (дата звернення: 23.12.2020).
7. Секрет О.В. Продуктивність праці: соціально-економічна сутність та підходи до вимірювання. *The 4th International scientific and practical conference «Fundamental and applied research in the modern world»*, november 18–20, 2020. Boston, USA: BoScience Publisher. 2020. P. 845–850.
8. Шаш Н.Н., Бородин А.И. Показатели и способы измерения производительности труда и возможность их применения на предприятиях. *Ученые записки ПГУ*. 2015. № 3. Т. 1. С. 96–101.

References:

1. International Labour Organization. ILOSTAT. Available at: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-productivity/> (accessed 23 December 2020).
2. Organization for economic co-operation and development (OECD). Available at: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54563> (accessed 23 December 2020).
3. Our World in Data. Available at: <https://ourworldindata.org/grapher/labor-productivity-per-hour-pennworldtable?tab=chart&stackMode=absolute&country=IRL~ROU~SGP~DNK~NOR~BEL~LUX®ion=World> (accessed 23 December 2020).
4. UNO. Global SDG Indicators Database. Available at: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> (accessed 23 December 2020).
5. Lisohor L.S. (2010) Produktivnist' pratsi v Ukraini: problemy ta perspektyvy pidvyshchennya. *Demography and social economy. The Problems of Labour Market*, no. 2, pp. 131–138.
6. Mira pratsi. Rating: business in official figures. Available at: <https://rating.zone/mira-pratsi/> (accessed 23 December 2020).
7. Sekret O. (2020) Produktivnist' pratsi: sotsial'no-ekonomichna sutnist' ta pidkhody do vymiryuvannya. *The 4th International scientific and practical conference «Fundamental and applied research in the modern world»* (November 18–20, 2020). Boston, USA: BoScience Publisher, pp. 845–850.
8. Shash N., Borodin A. (2015) Pokaznyky i sposoby vymiryuvannya produktyvnosti pratsi i mozhlyvist' yikh zastosuvannya na pidpryyemstvakh. *Scientific notes PSU*, no. 3, vol. 1, pp. 96–101.